

SITUAȚIA SANITARĂ A JUDEȚULUI DÎMBOVIȚA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

CLEOPATRA IONESCU

După recensămîntul din anul 1930, populația județului Dîmbovița număra peste 335 000 locuitori, dintre care 276 278 locuiau în mediul rural. Ocupația de bază a acestora era agricultura, creșterea vitelor, cultura pomilor fructiferi și altele. Erau însă și țărani care lucrau în industria petrolieră, minieră, forestieră, metalurgică, etc. Atît țărani care lucrau în mediul sătesc, cit și cei care lucrau în uzine și fabrici aveau o viață destul de grea¹.

Lucrețiu Pătrășcanu, vorbind de populația României, despre condițiile de trai, arăta că : „circa 70% din localitățile sătești aveau casele construite din birne, lipite cu lut, pardoseala de pămînt, acoperite cu șindrila și stuf“².

După cum se subliniază în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 1936, „masele populare din România, țărănimea, muncitorimea, mese-riași, funcționăria, intelectualii, micii comercianți, sînt reduse la regenerare fizică. Țărani mor din cauza foamei, pelagrei, sifilisului, tifosului exantematic... tuberculoza seceră funcționăria, spitalele se închid, mortalitatea crește, natalitatea scade“³.

Legea unificării administrative, pusă în aplicare după primul război mondial, a luat de sub grija autorităților centrale o serie de atribuții și le-au trecut la serviciile sanitare și de ocrotire județene.

Ca organe consultative locale, legea instituie consiliile de igienă și de ocrotire județene și municipale, care rezolvă probleme sanitare de ordin local. Ca urmare a acestei legi, însă cu o tradiție mai veche, funcționa la Tîrgoviște un spital cu 140 paturi și un spital de contagioși cu 20 paturi. Personalul încadrat la aceste spitale era format din 7 medici, 1 farmacist, 1 administrator, 1 impiegat, 1 ofician sanitar și 1 moașă. Legea prevedea funcționarea în fiecare plasă a cite unui spital și dispen-

* Lucrare prezentată la Sesiunea de comunicări a celui de-al VI-lea Simpozion Național de Istorie Agrară a României, Buzău, 20—22 nov. 1980.

¹ Arh. St. Dîmbovița, fondul Camera de comerț și industrie Tîrgoviște, dos. 24/1937, f. 14 v. — 15.

² L. Pătrășcanu, *Sub trei dictaturi*, Ed. Pol. Buc., 1970, p. 37—39.

³ *Rezoluțiile Plenarei C.C. al P.C.R. din august 1936*, Buc., 1936, p. 8, MJD, col. Istorie modernă și contemporană, inv. 344/5447.

sar mixt. Deși în județul Dimbovița erau 7 plăși, numai în plășile Găești funcționa un spital cu 30 paturi și la Voinești un spital cu 20 paturi. Personalul medical era format din câte 1 medic, 2 oficanți sanitari și câte o moașă ⁴.

În cele 183 localități ale județului, cu o populație de peste 335 000 locuitori, funcționau 24 circumscripții medicale, cu 24 medici, 4 surori de ocrotire, 63 agenți sanitari și 46 moașe. După cum afirmă documentele, deși legea sanitară prevedea maximum 10 000 locuitori de fiecare circumscripție, unele din acestea — cum sînt Pucioasa, Râzvad — intrau peste 20 000 locuitori, „foarte mult“, fapt recunoscut de autoritățile locale. Situația dispensarelor lasă de droit. De exemplu cele din localitățile Nucet, Dragomirești, Poienile, erau ruinate și trebuiau să fie complet refăcute. În localitățile Bileni, Gura-Suții, Produlești, Titu-Tîrg și Văile-Unite, construcțiile erau neterminate. Deși statisticile vremii consemnează prezența unor dispensare, acestea de fapt nu existau. De exemplu, în localitatea Pietrari era cumpărat un teren, iar în localitățile Cornești și Dragodănești nu aveau nici aceste terenuri ⁵.

Din statisticile și calculele făcute de organele sanitare în perioada respectivă, rezultă că personalul medical al județului deservea populația după cum urmează :

- 1 medic la 14 000 de suflete ;
- 1 soră de ocrotire la 8 000 suflete ;
- 1 agent sanitar la 5 500 persoane ;
- 1 moașă la 7 822 locuitori ;
- 1 pat de spital la 1 955 persoane ;
- 1 pat de spital de boli contagioase la 3 143 locuitori ⁶.

Menționăm că în anul 1934 s-a votat legea pentru înființarea „Ligei contra tuberculozei“, cu care ocazie se înființează în orașul Tîrgoviște un dispensar cu 40 paturi și care, după cum afirmă organele locale, „nu funcționează în condiții multumitoare“. De asemenea, a mai fost construit un sanatoriu în localitatea Moroieni, cu 450 paturi și cu aparatură modernă ⁷ pentru perioada respectivă. La 7 octombrie 1934, la Tîrgoviște s-a pus piatra fundamentală la pavilionul de boli interne, care s-a clădit pe terenul spitalului județean. În aceeași zi s-au deschis un laborator și baia comunală ⁸.

Referindu-se la condițiile grele de viață ale țărănimii, Plenara Comitetului Central al P.C.R. din august 1936 arăta „aceasta se pauperizează și gospodăriile de jos se degradează. La țară se dezvoltă un proces de concentrare a pămînturilor în mîinile chiaburilor, boierimii, băncilor și speculanților“ ⁹.

⁴ Arh. St. D-ța, fondul Prefectura județului Dimbovița, dos. 380/1938, f. 10.

⁵ Ibidem, dos. 437/1938, f. 68.

⁶ Ibidem, dos. 439/1938, f. 109, 111.

⁷ *Enciclopedia României*, Buc., 1938, vol. I, p. 506.

⁸ Arh. St. D-ța, fondul Camera Agricolă a județului Dimbovița, dos. 15/1934, f. 38.

⁹ Ibidem, fondul Prefectura județului Dimbovița, dos. 310/1940, f. 40.

Din datele statistice ale județului, întocmite de Serviciul sanitar, se poate vedea continua creșterea a numărului bolnavilor de tuberculoză, pelagră, gușe și altele.

Bo l	1938	ian. 1940	iulie 1940
tuberculoză	2 424	2 840	2 991
sifilis	2 561	4 608	4 809
pelagră	2 678	3 150	3 543
gușe	3 321	4 113	4 253
malarie	165	121	179
trahon	—	104	103 ¹⁰

Din această situație se vede creșterea numărului bolnavilor de pelagră, în raport direct cu starea de pauperizare a populației și a insuficienței alimentare, situație care se menține pe toată perioada celui de-al doilea război mondial.

În raportul întocmit de Prefectura județului Dimbovița și înaintat Ministerului de Interne și pretorilor în urma controlului sanitar efectuat în județ, se arată : „S-a constatat că în foarte multe comune există pelagroși lipsiți complet de mijloace /materiale/ care nu-și pot procura hrana corespunzătoare tratamentului. Ca măsuri se prevedea procurarea de hrană corespunzătoare pentru a urma regimul alimentar recomandat „pâine, carne, ouă și brânză“ ¹¹.

În cursul anului 1938 s-a efectuat o campanie sanitară, au fost create comitete comunale pentru îngrijirea pelagroșilor ¹², care în realitate nu a îmbunătățit cu nimic situația țărănimii.

Pe de altă parte, documentele de arhivă consemnează că România este cunoscută cu frumusețile și soarele ei binefăcător prin razele ultraviolete, finețea nisipului de pe malul Mării Negre, de la Mamaia, Constanța, Eforie și Balcic ¹³.

Pe plan local existau 2 stațiuni : *Vulcana* — cu ape clorosodice iodurate, indicate în scrofuloză, leziuni osoase cronice, reumatism, mielite și paralizii ; *Pucioasa* — cu izvoare de apă sulfuroasă carbonată, indicată în reumatism, scrofuloză, artritis ¹⁴. Însă după cum afirmă președintele Uniunii sfaturilor negustorești, „stațiunile trebuie să fie și să rămână rezervate exclusiv pentru sănătatea, recrearea și distrarea punșilor graze“ ¹⁵.

¹⁰ Ibidem, dos. 437/1938, f. 10.

¹¹ Ibidem, dos. 436/1938, f. 150.

¹² Ibidem, dos. 410/1938, 1012.

¹³ *Enciclopedia României*, p. 506.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Arh. St. D-ța, fondul Camera de comerț și industrie Tîrgoviște, dos. 12/1935, f. 44—47.

Tabel

cu numărul farmaciilor, dispensarelor și circumscripțiilor medicale din județul
Dimbovița în anul 1938

Nr. crt.	Localitatea	farmacii	dispensare	circa medicale	număr locuitori	număr comune	medici	surori ocrot.	ag. sanitari	moașe
1	Tîrgoviște	5	1	1	15891	1	1	1	3	1
2	Găești	1	—	1	6859	1	—	—	1	1
3	Pucioasa	1	1	1	20214	10	1	1	3	2
4	Băleni	1	2	1	16241	8	1	—	3	3
5	Bezdead	—	1	1	8072	3	1	—	2	1
6	Bilciurești	1	1	1	13991	7	1	1	3	3
7	Brănești	1	1	1	12391	6	1	—	3	2
8	Brîncoveanu	—	—	1	19223	9	1	—	3	2
9	Cobia	—	1	1	13708	8	1	—	3	2
10	Cornești	—	—	1	14456	8	1	—	3	2
11	Doicești	—	1	—	—	—	—	—	—	—
12	Dragomirești	—	—	1	13912	10	1	—	3	3
13	Ghergani	—	1	1	20931	14	1	—	3	3
14	Gura Șuții	—	—	1	13139	7	1	—	3	1
15	Jugureni	1	1	1	9419	7	1	—	2	1
16	Mătăsaru	—	1	1	10691	7	1	—	2	1
17	Nucet (dispensar cu izolare)	1	1	1	12538	9	1	—	2	2
18	Pietrari	—	1	1	12074	6	1	—	3	1
19	Pietroșița	1	1	1	13653	4	1	2	2	2
20	Poienile	1	1	1	9747	4	1	—	2	1
21	Potlogi	1	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Răcari	1	1	—	—	—	—	—	—	—
23	Râzvad	1	1	1	23524	10	1	—	3	2
24	Tătărani	—	1	1	12051	9	1	—	3	2
25	Titu	1	1	1	12305	7	1	—	3	3
26	Valea Lungă	—	—	—	14573	7	1	—	3	2
27	Valea Mare (Văile Unite)	—	1	1	17347	10	1	—	3	3
28	Vișina	—	1	1	12102	6	1	—	2	1
29	Voinești	1	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Bogați (județul Argeș)	—	1	1	9530	6	1	—	3	1
Total		19	23	24	358582	183	24	4	67	48

Arh. St. Dimbovița, fondurile : Prefectura jud. Dimbovița, dos. 380/1938, f. 22, dos. 439/1938, f. 120 ; Camera de Comerț și industrie Tîrgoviște, dos. 9/1941—1942.

Anexa 2

Tabel
cu spitalele din județul Dâmbovița în anul 1938

nr. crt.	Denumirea spitalului	paturi	medici	farma- ciști	admini- stratori	impiegați	oficianți sanitari	moașe
1	Spitalul Tîrgoviște	140	7	1	1	1	3	1
2	Spitalul de contagioși Tîrgoviște	20	—	—	—	—	—	—
3	Spitalul Mixt Găești	30	1	—	—	—	2	1
4	Spitalul Mixt Voinești	25	1	—	—	—	2	1
!	Total	215	9	1	1	1	7	3

Arh. St. Dâmbovița, fondul Prefectura Jud. Dâmbovița dos. 380/1938, f. 22, dos. 439/1938, f. 120.

